

XVI. Benedek pápánk katekézisei
a szerdai Általános kihallgatás alkalmával
2013. jan. 09.

EMBERRÉ LETT

Kedves Testvéreim!

E karácsonyi időben álljunk meg még egyszer Isten nagy misztériuma előtt, aki leszállott a maga mennyországából, hogy belépjen a mi testünkbe. Jézusban Isten megtestesült, ember lett, mint mi, és így nyitotta meg az utat a maga mennyországa, a vele való teljes közösség felé.

Az incarnatio/megtestesülés misztériuma

147. Ezekben a napokban templomainkban többször is felhangzik Isten „megtestesülésének” témája, a *megtestesülés* szó, annak kifejezésére, hogy mit is ünneplünk Karácsonykor: Isten Fia emberré lett, ahogy a Krédóban imádkozzuk.

Mit jelent az incarnatio/megtestesülés?

148. De mit is jelent ez a központi jelentőségű szó a keresztény hit számára? A latin *incarnatio*=megtestesülés szót az első század végén Antiochiai Szent Ignác, s főként Szent Ireneusz használta, amikor Szent János evangéliumának előszaváról, különösen annak „az Ige testté lett” tételéről beszéltek (*Jn 1,14*). Itt a „test” a héber szóhasználat szerint a teljes embert jelenti, különösen mulandósága, esendősége, szegénysége és esetlegessége szempontjából. Azért használták ezt a kifejezést, hogy megértsük: az Istentől jött, a Názáreti Jézusban megtestesült üdvösség az embert a maga teljes valójában érinti, bármilyen helyzetben legyen is. Isten magára vette az emberi természetet, hogy meggyógyítsa mindattól, ami elválasztja tőle az embert, s lehetővé tegye számunkra, hogy Egyszülött Fiában így szólíthassuk: „Abba, Atya”; és valóban Isten gyermekei lehessünk. Szent Ireneusz mondja: „Ez az a cél, amiért az Ige emberré, Isten Fia az ember fiává lett: hogy az ember, közösségre lépve az Igével és ezáltal elnyerve az istenfiúságot, Isten fiává lehessen.” (*Adversus haereses*, 3,19,1: PG 7,939; vö. *Katolikus Egyház Katekizmusa* 460).

150. „Az Ige testté lett” – ez egyike azon igazságoknak, amelyekhez annyira hozzászoktunk, hogy szinte meg sem rezdülünk az esemény nagyságától, amelyet hallunk. És valóban, most, a karácsonyi időben, amikor ez a kifejezés gyakran visszatér a liturgiában, néha jobban figyelünk a külsőségekre, az ünnep felszínére, mint az ünnepelet, nagy, keresztény újdonságra: arra, ami teljesen elképzelhetetlen,

amit egyedül csak Isten tudott megtenni, s amelybe csak a hittel tudunk behatolni: a Logosz, aki Istennél van, a Logosz, aki Isten, a világ Teremtője (v.ö. *Jn 1,1*) akiért minden teremtetett (v.ö. *1,3*), aki a világosságával kísérté és kíséri az embereket a történelemben (v.ö. *1,4–5.9*), egy lett a többiek között, lakást vett közöttünk, egy lett közülünk (*1,14*). A II. Vatikáni Zsinat tanítja: „Isten Fia ... emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott, emberi akarattal cselekedett, emberi szívvel szeretett. Szűz Máriától születvén valóban egy lett közülünk, a bűnt kivéve mindenben hasonló lett hozzánk.” (Gaudium et spes 22.)

151. Nagyon fontos, hogy újra meg tudjuk csodálni ezt a misztériumot, és hagyjuk, hogy ez a hatalmas esemény magához öleljen: Isten, az igaz Isten, mindenek Teremtője, emberként járt a mi utainkon, belépett az emberi időbe azért, hogy közölje velünk a saját életét (v.ö. *1Ján 1,1–4*). És ezt nem a világot hatalommal meghódító királyi fenséggel tette, hanem egy újszülött alázatával.

A megtestülés Isten ajándéka

152. Szeretnék hangsúlyozni egy másik mozzanatot. Karácsonykor megajándékozunk a hozzánk legközelebb állókat. Ez történhet merő megszokásból, de általában az ajándékozás érzelmeket fejez ki, a szeretet és megbecsülés jele. Az éjféli mise felajánlási könyörgésében az Egyház így imádkozik: „Fogadd el, ó Atyánk felajánlásunkat ebben a ragyogó éjszakában, és ezen csodálatos ajándékcseré által alakíts át minket Krisztusban, a te Fiadban, aki fölemelte hozzád az embert a dicsőségbe.”

153. A liturgia középpontjában tehát az ajándékozás gondolata áll, és tudatosítja bennünk a Karácsony igazi ajándékát: ezen a szent éjszakán a testté lett Isten ajándékba akarta adni magát az embernek, odaadta önmagát értünk; Isten tulajdon Egyszülött Fiát ajándékozta nekünk, aki magára vette emberségünket, hogy megajándékozzon a maga istenségével. Ez a nagy ajándék.

Az ajándékozás lényege az önátadás

154. A mi ajándékozásunkban sem az a fontos, hogy egy ajándék sokba került-e vagy sem. Aki nem képes egy kicsit önmagából odaadni, az mindig nagyon keveset ajándékozik; sőt olykor éppen a szívét és önmagát akarja helyettesíteni a pénzzel, az anyagi dolgokkal. A megtestesülés misztériuma éppen ezt állítja elénk, hogy Isten nem így járt el: nem *valamit* ajándékozott, hanem *önmagát* adta ajándékba Egyszülött Fiában. Követendő mintát kapunk a saját ajándékozásunkhoz, hogy a kapcsolatainkat, főként a legfontosabb kapcsolatainkat a szeretet ingyenessége vezérelje.

Isten szeretetének realizmusa

155. Szeretnék ajánlani meggondolásra egy harmadik dolgot is: Isten megtestesülésének ténye, aki olyan ember lett, mint mi, megmutatja az isteni szeretet hallatlan realizmusát. Isten tevékenysége ugyanis nem áll meg a szavaknál, sőt mondhatjuk, nem elégszik meg a beszéddel, hanem elmerül a történelmünkben, és magára vállalja az emberi élet minden terhét és fáradságát. Isten Fia valóban emberré lett, Szűz Máriától megszületett meghatározott időben és meghatározott helyen, Betlehemben, Augustus császár uralkodása idején, Quirinus helytartósága alatt (*Lk 2,1–2*); családban nőtt fel, voltak barátai, kialakította a tanítványok csoportját, apostolait megtanította küldetésének folytatására, és földi életét a kereszten fejezte be.

Elég realista-e a mi hitünk?

156. Ez az isteni eljárás nagyon erősen készlet arra, hogy föltegyük a kérdést: vajon a mi hitünk elég realista-e, mert nem korlátozódhat az érzések és érzelmek szférájára, hanem be kell hatolnia létünk konkrét valóságába, azaz hatnia kell mindennapi életünkre, és gyakorlatilag is irányítania kell azt. Isten nem állt meg a szavaknál, hanem a bűnt kivéve osztozott velünk minden tapasztalatunkban, s ezzel megmutatta, hogyan éljünk.

A hit egész életünket érinti

157. A Szent X. Piusz-féle Katekizmus – amelyet néhányan gyermekkorunkban még tanultunk – erre a kérdésre: „Mit kell tennünk, hogy Istennek tetsző életet éljünk?“, lényegre törően ezt a választ adta: „Hogy Istennek tetsző élet éljünk, hinnünk kell a tőle kinyilatkoztatott igazságokat, és meg kell tartanunk az ő parancsait az ő kegyelmének segítségével, amelyet a szentségek vételével és az imádsággal nyerhetünk el.” A hit lényeges tulajdonsága, hogy nem csak az értelmet és a szívet, hanem az egész életet szólítja meg.

A katolikus szentírásolvasás lényeges vonása

158. Még egy utolsó mozzanatot ajánlok megfontolásra. Szent János azt mondja, hogy az Ige, a Logosz kezdettől Istennél volt, s hogy minden az Ige által lett, és nélküle semmi sem lett (*Jn 1,1–3*). Az evangélista nyilvánvalóan utal a teremtéselbeszélésre, és Krisztus világosságánál újraolvassa a Teremtés könyvének első fejezeteit. Ez a keresztény szentírásolvasás alapvető jellemzője: az Ó- és Újszövetséget mindig együtt olvassuk, és az Újszövetség felől nézve tárul fel az Ószövetség legmélyebb értelme. Ugyanaz az Ige lett emberré, aki öröktől fogva Istennél van, aki maga is Isten, s aki által és akiért minden teremtetett (*Kol 1,16–17*): az örök és végtelen Isten elmerül az emberi végességben, teremtményében, hogy az embert és az egész teremtést visszavezesse Őhöz. *A Katolikus Egyház Katekizmus*a ezt tanítja: „Az első teremtésnek értelme és csúcsa a Krisztusban való új teremtés, melynek ragyogása felülmúlja az első teremtését” (349. p.).

A megtestesült Ige az Új Ádám

159. Az egyházatyák Jézust Ádámhoz kapcsolták, olyannyira, hogy „második Ádámnak” vagy végső Ádámnak, Isten tökéletes képmásának nevezték. Isten Fia megtestesülésével elkezdődött az új teremtés, amely tökéletes választ ad arra a kérdésre, hogy „ki az ember”? Csak Jézusban válik láthatóvá maradéktalanul az emberre vonatkozó isteni terv: Ő az Isten szerinti tökéletes ember. A II. Vatikáni Zsinat határozottan hangsúlyozza: „Az ember misztériuma csak a megtestesült Ige misztériumában világosodik meg igazán. ... Krisztus, az új Ádám, az Atya és az ő szeretete misztériumának kinyilatkoztatásában teljesen föltárja az embert az embernek, és megmutatja magasztos hivatását.” (*Gaudium et spes* 22, v.ö. *Katolikus Egyház Katekizmusa* 359.)

160. Ebben a Gyermekekben, Isten Fiában, akit Karácsonykor szemlélünk, felismerhetjük nem csak Isten igazi arcát, hanem az ember igazi arcát is; és csak ha kitárulunk az ő kegyelmének hatása előtt és minden nap próbáljuk követni, akkor valósítjuk meg Istennek reánk, mindegyikünkre érvényes tervét.

Kedves Barátaim, ezekben a napokban elmélkedjünk a Megtestesülés nagy és csodálatosan gazdag misztériumáról, és engedjük, hogy az Úr megvilágosítson és egyre inkább átalakítson minket értünk emberré Fiának képmására.

Fordította Dr Diós István